भ्वादिगणः - आत्मनेपदक्रियाः

लभ् (लाभे) लट् (वर्त्तमाने)।

	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्र.पु.	लभते	लभेते	लभन्ते
म.पु.	लभसे	लभेथे	लभध्वे
उ.पु.	लभे	लभावहे	लभामहे

प्रथमपुरुषः।

सः पुस्तकं लभते। छात्रौ मोदकं लभेते। बालकाः वस्त्राणि लभन्ते ।

मध्यमपुरुषः।

त्वं पुरस्कारं लभसे । युवां पद्मश्रीपुरस्कारं लभेथे। यूयम् अन्नं लभध्वे ।

उत्तमपुरुषः।

अहं ताडनं लभे । आवाम् आम्रफलं लभावहे । वयं नुतनवस्त्राणि लभामहे ।

सह् धातुः लिट् परोक्षे।

	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्र.पु.	सेहे	सेहाते	सेहिरे
म.पु.	सेहिषे	सेहाथे	सेहिध्वे
उ.पु.	सेहे	सेहिवहे	सेहिमहे

प्रथमपुरुषः।

रामः वने दुःखं सेहे । कृष्णबलरामौ शैशवे कष्टं सेहाते ।

नायकाः स्वातन्त्र्यसमरे त्यागं सेहिरे ।

मध्यमपुरुषः।

त्वं कष्टशतं सेहिषे। युवां दुःखं सेहाथे । यूयं बुभुक्षां सेहिध्वे ।

उत्तमपुरुषः।

अहं बाल्ये कष्टं सेहे । आवां शैशवे पिपासां सेहिवहे । वयं पूर्वजन्मनि दारिद्र्यं सेहिमहे ।

सेव् धातुः लुट् अनद्यतन भाविकाले

एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्

प्र.पु.	सेविता	सेवितारौ	सेवितारः
म.पु.	सेवितासे	सेवितासाथे	सेविताध्वे
उ.पु.	सेविताहे	सेवितास्वहे	सेवितास्महे

प्रथमपुरुषः ।

पुत्रः पितरं सेविता। शिष्यौ गुरूं सेवितारौ। सैनिकाः देशं सेवितारः।

मध्यमपुरुषः ।

त्वं पितामहं सेवितासे । युवां भर्तारं सेवितासाथे। यूयं विज्ञानसंस्थां सेविताध्वे ।

उत्तमपुरुषः ।

अहम् अध्यापकं सेविताहे । आवां देवं सेवितास्वहे । वयं समाजं सेवितास्महे ।

कमु कान्तौ - लृट् सामान्यभावि ।

	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्र.पु	कामयिष्यते	कामयिष्येते	कामयिष्यन्ते
म.पु.	कामयिष्येते	कामयिष्येथे	कामयिष्यध्वे
उ.पु.	कामयिष्ये	कामयिष्यावहे	कामयिष्यामहे

प्रथमपुरुषः ।

धनमोही धनं कामयिष्यते। चोरौ रत्नं कामयिष्येते। बालकाः मधुरं कामयिष्यन्ते।

मध्यमपुरुषः ।

त्वं मोक्षं कामयिष्यसे। युवां संस्कृतपठनं कामयिष्येथे। यूयं नेत्रदानं कामयिष्यध्वे।

उत्तमपुरुषः ।

अहं काञ्चनं न कामयिष्ये। आवाम् अतिलोभं न कामयिष्यावहे। वयं सर्वेषां सुखं कामयिष्यामहे।

दद् दाने लोट् (आज्ञा प्रार्थना)

	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्र.पु.	ददताम्	ददेताम्	ददन्ताम्
म.पु.	ददस्व	ददेथाम्	ददध्वम्
उ.पु.	ददै	ददावहै	ददामहै

प्रथमपुरुषः ।

धनिकः याचकाय धनं ददताम्। भवन्तौ गुरवे दक्षिणां ददेताम्। अध्यापकाः छात्रेभ्यः विज्ञानं ददन्ताम्।

मध्यमपुरुषः।

त्वं मात्रे वस्त्रं ददस्व। युवां भारताय सेवनं ददेथाम्। यूयं पित्रे संरक्षणं ददध्वम्।

उत्तमपुरुषः।

अहं संस्कृताय सेवनं ददै। आवां पठनाय पुस्तकं ददावहै । वयं मृगसंरक्षणाय प्रोत्साहनं ददामहै ।

अय गतौ लङ् अनद्यतनभूते।

	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्र.पु.	आयत	आयेताम्	आयन्त
म.पु.	आयथाः	आयेथाम्	आयध्वम्
उ.पु.	आये	आयेवहि	आयेमहि

मध्यमपुरुषः।

रामः वनम् आयत। ऋषी पर्णशालाम् आयेताम्। छात्राः पठनयात्रार्थं दिल्लिनगरम् आयन्त।

मध्यमपुरुषः।

त्वं केरलान् आयथाः। युवां मातुलगृहम् आयेथाम्। यूयम् आतुरालयम् आयध्वम्।

उत्तमपुरुषः।

अहं विदेशम् आये। आवां मन्दिरम् आयावहि। वयं पुस्तकालयम् आयामहि।

दद – दाने विधिलिङ्

	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्र.पु	ददेत	ददेयाताम्	ददेरन्
म.पु.	ददेथाः	ददेयाथाम्	ददेध्वम्
उ.पु.	ददेय	ददेवहि	ददेमहि

प्रथमपुरुषः।

रमा लेखनीं ददेत। छात्रौ पुस्तकं ददेयाताम्। महिलाः शिशुभ्यः स्तन्यं ददेरन्।

मध्यमपुरुषः।

त्वं पुत्रेभ्यः वस्त्रं ददेथाः। युवां संस्कृतपठनाय प्रोत्साहनं ददेयाथाम्। यूयम् निर्धनाय रूप्यकाणि ददेध्वम् ।

उत्तमपुरुषः ।

अहं कन्यादानार्थं सुवर्णं ददेय। आवां निर्धनबालकस्य पठनार्थं धनं ददेवहि। वयं देवप्रीत्यर्थं पुष्पाणि ददेमहि।

लभ् धातुः - आशीर्लिङ् (आशिषि)

	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्र.पु.	लप्सीष्ट	लप्सीयास्ताम्	लप्सीरन्
म.पु.	लप्सीष्ठाः	लप्सीयीस्थाम्	लप्सीध्वम्
उ.पु.	लप्सीय	लप्सीवहि	लप्सीमहि

प्रथमपुरुषः ।

भवान् जीवने शान्तिं लप्सीष्ट। हरिणौ यथेष्टसञ्चारार्थं स्वातन्त्र्यं लप्सीयास्ताम्।

जनाः सुखजीवनाय उत्तमवृत्तिं लप्सीरन्।

मध्यमपुरुषः ।

त्वं जीवने आत्मसंयमनं लप्सीष्ठाः। युवां सर्वदा देवप्रीतिं लप्सीयास्थाम्।

यूयं सर्वे आत्मशान्तिं लप्सीध्वम्।

उत्तमपुरुषः ।

अहं जीवने धीरतां लप्सीय। आवां पितृवात्सल्यं लप्सीवही। वयं बहुजनप्रीतिं लप्सीमहि।

सेव – सेवा लुङ् सामान्यभूते

	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्र. पु.	असेविष्ट	असेविषाताम्	असेविषत
म. पु.	असेविष्टाः	असेविषाथाम्	असेविध्वम्
उ. पु	असेविषि	असेविष्वहि	असेविष्महि

प्रथमपुरुषः ।

सुरेषः ज्येष्ठभ्रातरम् असेविष्ट। पौत्रौ पितामहम् असेविषाताम्। शिष्याः गुरुम् असेविषत।

मध्यमपुरुषः ।

त्वं मातरम् असेविष्टाः। युवां मातामहीम् असेविषाथाम्। यूयं जन्मदेशम् असेविध्वम्।

उत्तमपुरुषः ।

अहं भर्तारम् असेविषि। आवां समाजम् असेविष्वहि। वयं रुग्णान् असेविष्महि।

सह् - सहने लृङ् - हेतुहेतुमद्भावे

	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्र. पु.	असहिष्यत	असहिष्येताम्	असहिष्यन्त
म. पु.	असहिष्याथाः	असहिष्येथाम्	असहिष्यध्वम्
उ. पु	असहिष्ये	असहिष्यावहि	असहिष्यध्वम्

प्रथमपुरुषः ।

निषादः कष्टम् असहिष्यत चेत् मधु अलप्स्यत। रावणकुम्भकर्णौ दुराग्रहम् असहिष्येतां चेत् युद्धे मरणं न अभविष्यत्।

क्रीडकाः यत्नस्य काठिन्यम् असहिष्यन्त चेत् ओलिम्पिक् पतकं अलप्स्यताम्।

मध्यमपुरुषः ।

त्वम् अत्याग्रहम् असहिष्यथाः चेत् नाशः न अभविष्यत्। युवाम् औषधस्य तिक्तरसम् असहिष्येथां चेत् रोगात मोचनम् अलप्स्येथाम्।

यूयं पठनभारम् असहिष्यध्वम् चेत् उन्नतविजयम् अलप्स्यध्वम्।

उत्तमपुरुषः ।

अहं शैत्यम् असहिष्ये चेत् हिमालयारोहणम् अभविष्यत्। आवां साम्पत्तिक कष्टानि असहिष्यावहि चेत् दाम्पत्यं सुखमयम् अभविष्यत्।

वयं बुभुक्षाम् असहिष्यामहि चेत् धननष्टं न अभविष्यत्।

पठ् धातुः लट् परस्मैपदि वर्त्तमाने

	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्र. पु.	पठति	पठतः	पठन्ति
म. पु.	पठसि	पठथः	पठथ
उ. पु	पठामि	पठावः	पठामः

प्रथमपुरुषः ।

रामः संस्कृतं पठति। बालौ पुस्तकं पठतः। छात्राः कथां पठन्ति।

मध्यमपुरुषः ।

त्वं संस्कृतं पठसि। युवां पाठं पठथः। यूयं पुस्तकं पठथ।

उत्तमपुरुषः ।

अहं कवितां पठामि। आवां लेखनं पठावः। वयं कथां पठामः।

भू धातुः लिट् - परोक्षे

	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्र. पु.	बभूव	बभूवतुः	बभूवुः
म. पु.	बभूविथ	बभूवथुः	बभूव
उ. पु	बभूव	बभूविव	बभूविम

प्रथमपुरुषः ।

मम पितामहः राष्ट्रपतिः बभूव। मम मातुलौ सैनिकौ बभूवतुः। पूर्विकाः वानररूपाः बभूवुः।

मध्यमपुरुषः।

त्वं शिशुः बभूविथ। युवां बालकौ बभूवथुः। यूयं छात्राः बभूव।

उत्तमपुरुषः ।

अहं स्वप्ने निर्धनः बभूव। आवां स्वप्ने यात्रिकौ बभूविव। वयं स्वप्ने संपन्नाः बभूविम।